

● Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

DE EUROPESE UNIE GROEIT

Bij de beantwoording van de vragen 1 tot en met 5 hoef je géén gebruik te maken van informatie in de bijlage.

In Europa streeft een groot aantal landen naar eenwording in de vorm van een economische en monetaire unie. In een krant van 2002 staat daarover het volgende:

Meer landen willen toetreden tot de EU

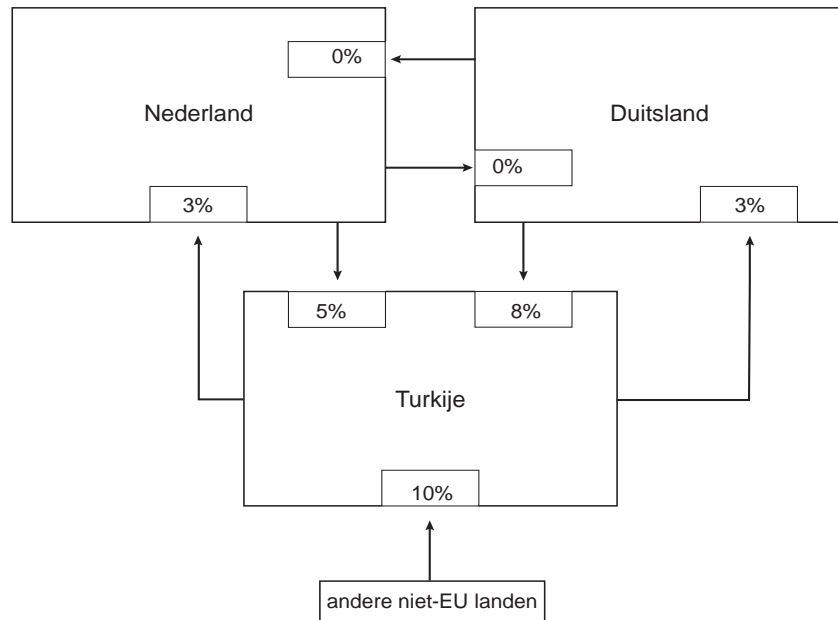
Tot de landen die willen toetreden tot de EU behoren o.a. Hongarije, Polen, Tsjechië, Slowakije en Slovenië. Ook Turkije wil op termijn lid worden van de EU.

Toetreding tot de EU betekent voor deze landen:

- vorming van een douane-unie, dat wil zeggen dat er tussen de lidstaten vrijhandel is en dat alle lidstaten voor goederen en diensten uit niet-EU landen een gelijk invoerrecht rekenen;
- vrij verkeer van personen en kapitaal.

- 1p ○ 1 In een **economische** unie is er vrij verkeer van goederen, diensten, personen en kapitaal.
→ Noem het kenmerk van een **monetaire** unie.
- 2p ○ 2 Een aantal landen uit Midden- en Oost-Europa wil toetreden tot de Europese Unie (EU).
→ Leg uit dat door toetreding tot de EU de welvaart in die toetredende landen kan toenemen.
- 1p ● 3 Vooral Duitsland en Oostenrijk verwachten een grote toestroom van immigranten uit de grenslanden Hongarije, Polen, Slovenië, Slowakije en Tsjechië. Een Duitse tegenstander van de uitbreiding zegt: "Door het vrij verkeer van personen zal onze koopkracht dalen."
Hieronder staan drie tussenstappen:
1 lagere lonen
2 meer immigranten
3 groter aanbod van arbeidskrachten
In welke van de onderstaande regels staan de tussenstappen in een zodanige volgorde dat ze de gedachtegang van de tegenstander goed weergeven?
A vrij verkeer van personen → 1 → 2 → 3 → koopkrachtdaling
B vrij verkeer van personen → 1 → 3 → 2 → koopkrachtdaling
C vrij verkeer van personen → 2 → 1 → 3 → koopkrachtdaling
D vrij verkeer van personen → 2 → 3 → 1 → koopkrachtdaling
E vrij verkeer van personen → 3 → 1 → 2 → koopkrachtdaling
F vrij verkeer van personen → 3 → 2 → 1 → koopkrachtdaling

- 2p ○ 4 Een kenmerk van een economische unie is: één gemeenschappelijk buitentarief. Dat betekent dat in alle lidstaten van de EU hetzelfde invoerrecht geldt voor een product dat wordt ingevoerd uit een niet-EU land.
Stel dat voor de handel tussen Nederland, Duitsland en Turkije het onderstaande plaatje geldt:

Legenda:

→ een product wordt uitgevoerd van een land naar een ander land

3% het importerende land heft 3% invoerrechten

→ Uit welke twee gegevens in de bovenstaande figuur blijkt dat Nederland en Duitsland al lid zijn van de EU?

- 1p ● 5 Wat gaat er veranderen aan de invoerrechten van Turkije, als Turkije lid is van de EU?
- A de invoerrechten 5%, 8% en 10% worden 0%
  - B de invoerrechten 5%, 8% en 10% worden 3%
  - C de invoerrechten 5% en 8% worden 0% en het invoerrecht 10% wordt 3%
  - D de invoerrechten 5% en 8% worden 3% en het invoerrecht 10% wordt 0%

NIEUWE POLITIEK?

Bij de beantwoording van de vragen 6 tot en met 11 moet je soms gebruikmaken van informatie 1 en 2 in de bijlage.

In 2002 kreeg Pim Fortuyn veel aandacht met zijn kritiek op het beleid van de regering Kok. In het verkiezingsprogramma deed de Lijst Pim Fortuyn (LPF) voorstellen voor grote veranderingen in de economie, de sociale voorzieningen, het onderwijs, de volksgezondheid en het bestuursapparaat.

- Gebruik informatie 1.*
- 1p ● 6 Volgens de LPF wilde de regering in 2002 te veel geld laten uitgeven door de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Hoeveel geven deze twee ministeries samen uit in procenten van het totaal van de uitgaven voor 2002?
- A minder dan 10%
  - B tussen 10% en 30%
  - C tussen 30% en 50%
  - D méér dan 50%
- Gebruik informatie 2.*
- 1p ● 7 De LPF deed ook enkele voorstellen voor belastingverlaging voor bedrijven. Welke **directe** belasting zou de LPF willen verlagen?
- A dividendbelasting
  - B kansspelbelasting
  - C loon- en inkomstenbelasting
  - D successierechten
  - E vennootschapsbelasting
- Gebruik informatie 1.*
- 1p ● 8 Een schatting van de gevolgen van de voorstellen van de LPF voor de rijksbegroting 2002 leverde het volgende op:
- de totale rijksuitgaven zouden dan met 20% dalen
  - de totale rijksontvangsten zouden met 10% dalen
- Wat zou het gevolg zijn, als de plannen van de LPF in de rijksbegroting van 2002 verwerkt zouden worden?
- A Het begrotingstekort zou groter worden.
  - B Het begrotingstekort zou een overschot worden.
  - C Het begrotingsoverschot zou kleiner worden.
  - D Het begrotingsoverschot zou groter worden.
- 2p ○ 9 → Leg uit dat lagere belastingen voor bedrijven op den duur kunnen leiden tot méér belastinginkomsten voor de rijksoverheid.
- 1p ○ 10 De LPF stelde voor om van de NS weer een staatsbedrijf te maken. Dat zou volgens de LPF op termijn zelfs gunstig zijn voor de schatkist. Een politicus van een andere partij was het daarmee niet eens: "De NS weer in handen van de staat: dat zal de rijksoverheid meer geld gaan kosten, dan dat het oplevert."
- Met wie ben jij het eens: met de LPF of met de politicus van een andere partij?
Geef een argument voor je keuze.

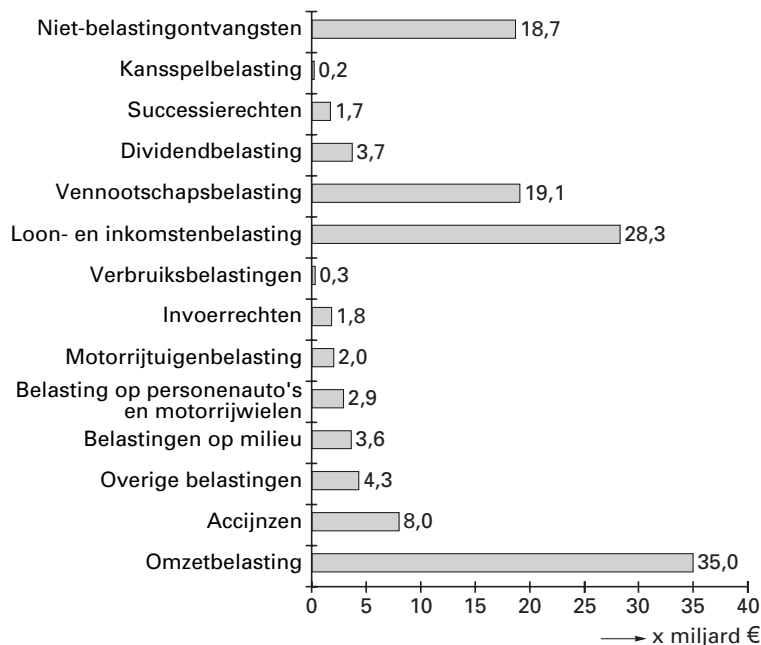
Gebruik informatie 2.

- 2p   ○   11   De LPF kreeg veel kritiek op haar voorstellen. Groen Links vond dat een bepaald voorstel van de LPF over de sociale zekerheid zou leiden tot denivellering in ons land.
→ Noem dit voorstel en leg uit hoe dit voorstel kan leiden tot denivellering in Nederland.

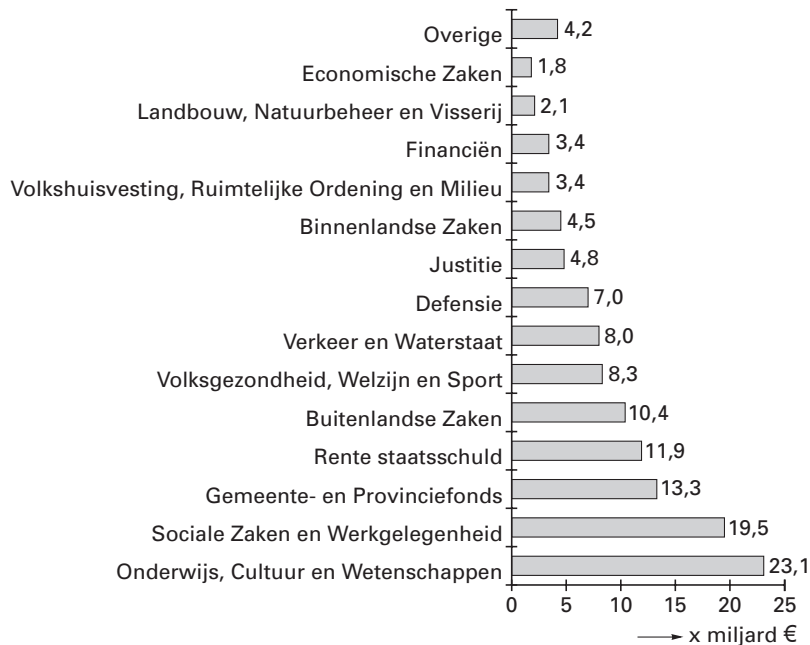
NIEUWE POLITIEK?

informatie 1

Rijksbegroting 2002: ontvangsten/totaal 129,6 miljard

Rijksbegroting 2002: uitgaven/totaal 125,7 miljard

NIEUWE POLITIEK?

informatie 2 Een selectie van belangrijke punten uit het partijprogramma van de LPF:

Nationaal bestuur

- veel bezuinigen op de uitgaven van de rijksoverheid door overbodige ministeries en onderdelen te schrappen: o.a. een kleiner kabinet met premier en maar vijf ministers en 25% minder ambtenaren
- verlagen van de belasting op de winst van de bedrijven, want zij zijn het die voor Nederland het geld verdienen

Gezondheidszorg

- uitgaven voor de zorg twee jaar lang op hetzelfde peil houden
- vrije prijsvorming in de zorg: dokters en specialisten stellen zelf tarieven vast

Sociale zekerheid

- stoppen met individuele inkomenssubsidies, zoals bijvoorbeeld de huursubsidie
- werkgevers mogen ziekte van de werknemer ter discussie stellen bij twijfel; in dat geval moet de werknemer aantonen dat hij of zij echt ziek is

Onderwijs

- voorlopig geen extra geld voor onderwijs
- stoppen met experimenten als basisvorming en studiehuisen
- niet meer investeren in computers in de scholen; leerlingen moeten thuis maar met computers leren omgaan

Economie

- nutsbedrijven (gas/water/licht) niet privatiseren en de NS wordt weer een staatsbedrijf
- kerncentrale Borssele openhouden en een tweede kerncentrale bouwen

VOORDELIG CD'S KOPEN

Bij de beantwoording van de vragen 12 tot en met 15 moet je soms gebruikmaken van informatie 3 in de bijlage.

Reinout en Jornt zijn allebei 16 jaar. In hun vrije tijd houden ze zich bezig met muziek. De prijs van een cd in de muziekwinkel vinden ze veel te hoog. Ze zoeken daarom op het internet naar muziek. Sommige nieuwe cd's die nog niet in Nederland verkrijgbaar zijn, bestellen ze in de Verenigde Staten.

- 1p ○ 12 → Waarom is de prijs van een cd uit een muziekwinkel hoger dan de prijs die je betaalt als je diezelfde cd via internet bestelt?
- 1p ● 13 Reinout en Jornt bestellen in 2002 via internet een box met drie nieuwe cd's in de Verenigde Staten. Deze box kost \$ 44,97, inclusief verzendkosten.

	inkoop	verkoop
koers van 1 Amerikaanse dollar	€ 0,99809	€ 1,01624

Hoeveel kost deze box **in euro's**?

- A € 44,25
 B € 44,88
 C € 45,06
 D € 45,70

Gebruik informatie 3

- 2p ○ 14 In Nederlandse muziekwinkels zal dezelfde box over twee weken ook verkrijgbaar zijn: consumentenprijs € 62,95. De vader van Reinout herinnert ze eraan dat ze de douanerechten en de BTW niet moeten vergeten als ze de prijzen gaan vergelijken. De twee jongens hadden hier nog niet aan gedacht.
 → Hoeveel moeten Reinout en Jornt, inclusief douanerechten en BTW, uiteindelijk betalen om deze box uit de Verenigde Staten te ontvangen? Laat de berekening zien.
- 1p ○ 15 Vader zegt: "Als je de prijzen vergelijkt is het niet echt de moeite waard om deze box in de Verenigde Staten te bestellen."
 → Ben je het met vader eens? Verklaar je antwoord.

VOORDELIG CD'S KOPEN

informatie 3 (vrij bewerkt op basis van de site van de Belastingdienst)

GOEDEREN KOPEN VIA INTERNET

Via het World Wide Web is het mogelijk over de hele wereld artikelen te bestellen. Deze artikelen kunnen worden aangeschaft bij speciale internetbedrijven, maar ook bij winkels waar producten via internet worden aangeboden.

Voor particuliere kopers via internet is het belangrijk om te weten dat voor inkopen buiten de Europese Unie douanerechten (voorheen invoerrechten) en BTW moet worden afgedragen.

Douanerechten: moeten worden betaald over de aankoopprijs van het artikel.

BTW: wordt geheven over de aankoopprijs + douanerechten.

Als de **aankoopprijs** van de zending **€22 of lager is** dan geldt er een vrijstelling van douanerechten en van BTW.

Voor zendingen met een **aankoopprijs hoger dan €22** geldt het volgende:

aankoopprijs van de zending			€ .....
douanerechten 3,5%(*)	=	€	→ € .....
			----- +
			€ .....
BTW 19%	=	€	→ € .....
			----- +
totaal			€ .....

(*) als er minder dan € 10 aan douanerechten moet worden betaald volgt vrijstelling van douanerechten

LONDON, HERE WE COME

Bij de beantwoording van de vragen 16 tot en met 20 moet je soms gebruikmaken van informatie 4 tot en met 6 in de bijlage.

Katja (17) is geslaagd. Samen met haar vriendin Wendy (17) doet ze vakantiewerk om daarna met zijn tweeën op vakantie te kunnen naar Londen. Ze willen in de laatste week van juli samen een 8-daagse reis maken met 7 overnachtingen op camping Abbey Wood. Katja en Wendy maken een begroting van hun vakantie. Dankzij vakantiewerk en geld van de ouders hebben ze in totaal € 960 te besteden voor deze vakantie. De kosten van de heen- en terugreis per boot en trein bedragen € 198 voor Katja en Wendy samen. Ze nemen een tweepersoonstent mee.

- Gebruik informatie 4.*
- 1p ● 16 Katja en Wendy sluiten samen een reisverzekering af op één polis. Ze nemen alleen de basisdekking inclusief geneeskundige kosten.
Hoeveel betalen Katja en Wendy in totaal aan de verzekeringsmaatschappij?
- A € 9,12
  - B € 10,23
  - C € 14,36
  - D € 14,59
  - E € 16,58
  - F € 16,82
- Gebruik informatie 5.*
- 1p ● 17 Katja wil haar gitaar, ter waarde van € 199, en de videocamera van haar vader, ter waarde van € 1.235, mee op reis nemen. Stel dat in Londen de gitaar en de videocamera gestolen worden. Hoeveel wordt dan door de reisverzekering vergoed?
- A € 100
  - B € 199
  - C € 299
  - D € 1.135
  - E € 1.334
  - F € 1.434
- Gebruik informatie 6.*
- 2p ○ 18 Het volgende punt op de begroting zijn de kosten van het verblijf op de camping.
→ Hoe hoog zijn deze kosten **in euro's** voor Katja en Wendy samen? Laat de berekening zien.
- 2p ○ 19 Katja en Wendy willen nu nog bekijken hoeveel geld ze die week voor 'levensonderhoud' hebben.
→ Hoeveel van het te besteden bedrag blijft over voor 'levensonderhoud'? Laat de berekening zien.
- 2p ○ 20 Katja haalt haar tent van zolder. Er blijkt een grote scheur in te zitten. Ze besluit om zelf meteen een nieuwe tent te kopen. Katja zegt: "We zetten het hele aankoopbedrag op de begroting." Wendy zegt: "Ik vind dat maar een deel van het aankoopbedrag op onze begroting moet komen."
→ Geef **eerst** een argument voor het standpunt van Katja en geef **daarna** een argument voor het standpunt van Wendy.

LONDON, HERE WE COME**informatie 4 Kortlopende reisverzekering: premies**

	<i>exclusief</i> geneeskundige kosten		<i>inclusief</i> geneeskundige kosten	
	Europa	wereld	Europa	wereld
basisdekking	€ 0,64	€ 1,25	€ 0,77	€ 1,50
basisdekking incl. langlaufen	€ 1,00	€ 1,72	€ 1,25	€ 2,09
basisdekking incl. skiën en gevaarlijke sporten	€ 1,36	€ 2,04	€ 1,75	€ 2,54

- Premies zijn per persoon per dag, kinderen t/m 4 jaar zijn gratis mee verzekerd.
- Minimumpremie per polis € 5,67; poliskosten € 3,40. Assurantiebelasting 7%.

informatie 5 Kortlopende reisverzekering: een selectie uit de basisdekking

Ongevallen (per persoon)	verzekerde bedragen
• Bij overlijden * t/m 18 jaar en vanaf 70 jaar	€ 4.538,- € 2.723,-
• Bij blijvende invaliditeit * vanaf 70 jaar	€ 68.068,- € 2.723,-
Tandheelkundige behandeling, maximaal per persoon	kostprijs € 454,-
Reisbagage (per polis) Totaal verzekerd bedrag per reis: waarbij maximaal verzekerd voor	€ 5.000,-
• foto-, film-, videoapparatuur	€ 1.135,-
• sieraden	€ 378,-
• horloges	€ 378,-
• brillen en contactlenzen	€ 378,-
• fietsen	€ 681,-
• muziekinstrumenten	€ 454,-

informatie 6 Tarieven camping ABBEY WOOD; prijzen per nacht in ponden

Off Peak Season		Shoulder Season		Peak Season	
1 januari – 27 maart		10 juni – 17 juli		28 maart – 14 april	
15 april – 2 mei		9 september – 3 oktober		3 mei – 10 mei	
11 mei – 30 mei		20 december – 31 december		31 mei – 9 juni	
4 oktober – 19 december				18 juli – 8 september	
per tent	£ 2,-	per tent	£ 3,-	per tent	£ 3,-
per persoon van 17 jaar en ouder	£ 3,75	per persoon van 17 jaar en ouder	£ 4,50	per persoon van 17 jaar en ouder	£ 4,75
per kind (0 t/m 16 jaar)	£ 1,20	per kind (0 t/m 16 jaar)	£ 1,20	per kind (0 t/m 16 jaar)	£ 1,20

	inkoop	verkoop
koers van 1 Brits Pond (£)	€ 1,60	€ 1,64

VERZEKERD BROMMEN

*Bij de beantwoording van de vragen 21 tot en met 24 moet je **altijd** gebruikmaken van informatie 7 in de bijlage.*

Eindelijk is het 23 maart 2003. Jasper is 16 jaar geworden en heeft van zijn ouders een nieuwe bromscooter gekregen. Nu kan hij trots door de straten van zijn woonplaats Amsterdam rijden. Maar dan moet hij eerst op zoek naar een goede verzekering voor zijn nieuwe vervoermiddel. De bromscooter heeft een cataloguswaarde van € 2.000.

- 2p ○ **21** De hoogte van de premie die betaald moet worden voor een bromscooterverzekering is mede afhankelijk van de keuze tussen WA of WA+casco.
→ Noem twee **andere** factoren die de hoogte van deze premie bepalen.
- 1p ○ **22** Jasper vindt op internet een overzicht van verschillende verzekeringen (informatie 7). Hij vergelijkt de hoogte van de premies. Het valt hem op dat de hoogte van de premie bij de WA+cascoverzekering afhankelijk is van de cataloguswaarde van de bromscooter. Bij de WA-verzekering is dat niet het geval.
→ Waarom is bij de WA-verzekering de hoogte van de premie **niet** afhankelijk van de cataloguswaarde van de bromscooter?
- 2p ○ **23** Jasper vergelijkt de verschillende verzekeringen met elkaar. Hij kiest voor de goedkoopste WA+cascoverzekering: Paris. Na 10 maanden wordt de bromscooter van Jasper gestolen, ondanks het goedgekeurde slot.
→ Hoe hoog is het bedrag dat Jasper uitgekeerd krijgt van de verzekeringsmaatschappij? Laat de berekening zien.
- 2p ○ **24** Na de diefstal vraagt Jasper zich af of hij wel de juiste keuze heeft gemaakt. Zijn vriend Evert zegt: "Als ik in informatie 7 kijk naar de premies en de uitkeringsregels, had jij beter kunnen kiezen voor Zomerdeur."
→ Welke afweging maakt Evert blijkbaar, als hij de premies en de uitkeringsregels vergelijkt?

Dit was de laatste vraag van het schriftelijk gedeelte. Ga verder met de vragen van het computergedeelte.

VERZEKERD BROMMEN

informatie 7   Overzicht jaarpremies¹⁾ en uitkeringsregels bromscooterverzekeringen

verzekeraar	regio ²⁾	WA premie (€)	WA+casco				
			premie (€)		uitkering bij verlies of diefstal ³⁾		
			cataloguswaarde € 1.000	cataloguswaarde € 2.000	1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar
Fortuna	alle	120,90	378,24	1.237,65	100% CW	80% CW	60% CW
Goed Geluk ⁴⁾	E,M,Z	181,06	469,66	831,78	DW	DW	DW
	A,T	216,46	515,95	876,71	afs: 1,5%	afs: 1,5%	afs: 1,5%
Paris ⁴⁾	M	127,06	277,06	427,06	DW	DW	DW
	Z	197,37	347,37	497,37			
	E	213,28	363,28	513,28	afs: 2%	afs: 2%	afs: 2%
	A,T	226,89	376,89	526,89			
Zomerdeur	alle	225,45	373,43	1.166,30	100% CW	80% CW	60% CW

1) jaarpremies **voor bestuurders van 16 jaar** inclusief kosten en
assurantiebelasting
jaarpremies andere leeftijden op aanvraag

2) A= Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht
E= Echt
M= Middelburg
T= Tilburg
Z= Zwolle

3) CW = cataloguswaarde
DW = dagwaarde; de dagwaarde wordt bepaald door de
afschrijving per maand
afs = maandelijkse afschrijving van de cataloguswaarde (CW)

4) naast de afschrijving op de cataloguswaarde rekenen deze
verzekeringsmaatschappijen ook met een **eigen risico**:
bij diefstal: 20% van de cataloguswaarde
bij cascoschade: 15% van het schadebedrag

